

ספרוי — אוצר החסידים — ליאובאואריטש

שער
שלישי

קובץ
שלשת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חופשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליאובאואריטש

•

בא

(חלק בו שיחה ב)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פאָרקוויי

שנת חמישת אלפים שבע מאות שמותנאים וSSH לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת בא, כת טבת-ו' שבט, ה'תשפ"ו (ב)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2026
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.org / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

בָּא בָּ

הגמרה בנדרים⁹ (וכן משמע גם מהרמב"ם¹⁰) „שה לבית אבותי לאו דאורייתא“, היינו שמן התורה אין דין מינוי בקטן¹¹ (ומינוי בן קטן על קרבן פסח¹² איןו אלא מדרבנן).

ב. בחידושי ר' חיים הלוי (על הרמב"ם¹³) מבואר, ד„הא דשה לבית אבות לאו דאורייתא הוא (ר'ק) לעוני חיזובא“ (שאין חיוב על האב להקריב פסח על הקטנים), אבל „לעוני עיקר דין מינוי אתרבו גם קטנים מקרא דשה

(9) לה. א.
(10) ממ"ש בהל' ק"פ (פ"ב ה"ח) – דבגדולים ציל חדנתן (ואין ס"ל שה לבית אבות דאורייתא – יביא אדם פסח על חבירו שלא מודעת, בנדרים שם) – כ"כ במנ"ה שם (וודע) בדעת הרמב"ם.
אבל להעיר שלדעת כמה (קהלת י'עקב אלג'ז) הובא ביד דוד לפחסים שם. ונודע פסק הרמב"ם דשה לבית אבות דאורייתא (וכבזועה השקוט) אם יש בזוה סוגיות מתחלפות – ראה Tos. גיטין כה, א. רמב"ן וויטב"א שם. שטמ"ק נדרים שם. וראה ג"כ Tos. גיטין סד, ב. קידושין מב, א. וועה. ואכ"מ).

אבל ראה לקמן בפניהם (סעיף ג ואילך) שאדחו"ז (דבתח לא פלייג על הרמב"ם) פסק להלכה בדעת התוס (פסחים פח, א שם פט, סע"א) דשה לבית אבות לאו דאורייתא.

(11) ראה Tos. ר", וויטס הרא"ש נדרים שם. שטמ"ק שם. תוד"ה שה פסחים פח, א. וראה לקמן הערכה 21.

(12) ראה סוכה מב, ב ובפרש"י שם. רמב"ם הל' ק"פ פ"ב ה"ד.

(13) להל' ק"פ פ"ה ה"ג.

(*) וראה שם השקו"ט במ"ש הרמב"ם הל' ג"ט פ"ב ה"ד ובכسف משנה שם. ואכ"מ.

א. ברמב"ם הל' קרבן פסח¹ פסק, דאע"פ שקטן שהגדיל בין פסח ראשון לפסח שני חיב בפסח שני

– דהלכה כדעת רבינו שפסח שני הוא רgel בפנוי עצמוו (ולבן חיוב פסח שני יכול לחול אפלו על מי שלא נתחייב בפסח ראשון²) –
מכל מקום, „אם שהחטו עליו בראשון פטור“.³

VIDOUה התמייה בזוה (כמו שהקשה בכסף-משנה⁴): „או קטן בר חיובא ופיטורא הוא“ – והיאך נפטר מפסח שני ע"י השחיטה עליו בראשון (שאינו בר חיובא?)

ובכسف-משנה הביא את תירוץו של הר"י קורוקוט⁵: כיוון דرحمנא רבבי לקטן שיחסתו עליו וממנין אותו [צדילפינן מהכתוב] „שה לבית“ – מלמד שאדם מביא ושותט על ידי בנו ובותו הקטנים⁶ – נפטר הוא בכרך השני.

והקשה במנחת חינוך⁸: למסקנה

(1) פ"ה ה"ז.

(2) פסחים צג, א. רמב"ם שם ה"א (ואילך).

(3) ראה צפע"ג הל' תרומות פ"ב ה"ב מג, ג דמקורו דהרבב"ם הוא מירושלמי פסחים פ"ח ה"א ע"ש. וכ"כ ברידב"ז לירושלמי שם (וברבנן העודה ומפני משה פירשו דברי הירושלמי בא"ו).
(4) על אחר. וכן הקשה בטורי אבן (אבי מילואים) לול"ה כת, א. וועה.

(5) ועד"ז תי' בקרית ספר (להמב"ט) על אחר. (6) פסחים פח, א. וראה לקמן הערכה 12.

(7) פרשנתנו ב', ג.

(8) מצוה ה סק"ב (קרוב לסתופי).

נעשה מכלל "בני החבורה"¹⁷ (ובאופן זה בהכרח שייהי קטן שיכל לאכול כזית¹⁸, ויהי "בן דעת"¹⁹).

ופסק הרמב"ם ש"אמ שחתו עליו בראשון פטור" אינו אלא כשהקטן נעשה אחד מבני החבורה ע"י מינוי – "חתו עליו" – שבאופן זה עשוית הפסח היא גם עבורה.

ג. אבל תירוץ זה (שאיפלו למאן דאמר, "שה לבית אבות לאו דאוריתא" קטן הוא בגדר מינוי מן התורה) דרוש ביאור נוספת:

התוס²⁰ כתבו דלמאן דאמר שהבית אבות לאו דאוריתא קרבן הפסח הוי דבר אסור小额ן, כי הפסח אסור באכילה שלא למניין [ומה שמאכילים小额ן מקרבן פסח אינו אלא מפני שהוא אלא מפני מצוחה]. והיינו, ד"איכא חינוך מצוחה].

ולמאן שלהתוס' אין קטן בגדר מינוי (ולמאן דאמר שה לבית אבות לאו דאוריתא²¹); שלא זו בלבד שאינו בגדר חיזוב, אלא שאינו בגדר הקרבן כלל, עד שמן התורה אסור אף לא להאכילו מקרבן פסח.

(17) נסמן בהערה 12. וראה רמב"ם שם פ"ה

ה"ז. (18) רמב"ם הל' ק"פ פ"ב ה"ג (מסוכה מב, ב).

(19) שות"ת צפען שם ס"ח "שייה" בן דעת כהך

דסוכה ד"מ מ"ב" (ראה שם ע"ב).

(20) פסחים שם.

(21) וגם לפ"י הר"ן (תוס' ושתמ"ק) נדרים שם דקטנים אוכלים מה"ת – הרי כתבו שאין בזה דאוריתא" מפרש (בHAL תרומות שם): ויל"ד דשה לבית אבות מי מה"ת צריך שייחשוב עליהם, או (אי לאו דאוריתא) ממיילא כו ולא מהני אף אם ייחשוב שלא לשחות עליהם (ע"ש). וראה שטמ"ק נדרים שם: שה לבית אבות לאו דאוריתא... . וגידרת הכתוב היא להאכיל פסח נהנו. ועוד. וראה בארכוה לקו"ש החטו ע' 102 ואילך.

לבית דהאב יכול למנותן שלא מדעתן²², וחל עליהם דין מינוי ובעליהם של פסח מד"ת.

ועפ"ז יישב את פסק הרמב"ם הנ"ל, כי אעפ"ד לא יכולו קטנים בחזובא דרבנן פסח" (דקטן אינו בר חיזובא), מכל מקום – "הפסח עולה להם," ומילא הרי הוא, "פטור מפסח שני כיון דכבר קיים הקרבת הפסח וממצוו בראשון".

ויתירה מזו מצינו בצפנת-פענה (להרגצובי)²³, שמדובר בשני דינים באכילת קטן בקרבן פסח:

א) מצד הדין ד"שה לבית אבות" – ובאופן זה אין קטן מכלל "בני החבורה" ואין לו שייכות להקרבת הפסח ועשייתו, ואכילתו בקרבן פסח אינה אלא מפני שהוא "בטל"²⁴ להאב".

ב) כשהאכilio מינהו על פסחו – ובזה

(14) ומפרש עפ"ז דברי ר"ז בפסחים (פח, א) "שה לבית מ"מ" כפשוoso (וכפרשי" שם. וכ"ה בר"ח שם. וראה שטמ"ק נדרים שם) אין ציד דעת הקפן, ודלא כפ"י התוס' פסחים שם (הובא לפחות בפניהם). וראה שם פירושו בהמשך סוגיות הגמ"ג בנדרים שם.

(15) צפען הל' תרומות פ"ב הי"ב (מג, ב-ג). וראה ג"כ שות"ת צפען דוויניק ח"ב ס"ה-ז"ד (הוועתקו (רובם) בцеפ"ג עה"ת פרשנתנו ע' נט וAILDR.).

(16) וראה לשונו בשו"ת צפען שם רס"ט (וראה שם שזו דלא כתהתו) פסחים הניל הערתא (14). – והוא דנדרים "שה לבית אבות לאו דאוריתא" מפרש (בHAL תרומות שם): ויל"ד דשה לבית אבות מי מה"ת צריך שייחשוב עליהם, או (אי לאו דאוריתא) ממיילא כו ולא מהני אף אם ייחשוב שלא לשחות עליהם (ע"ש). וראה שטמ"ק נדרים שם: שה לבית אבות לאו דאוריתא... . וגידרת הכתוב היא להאכיל פסח שלא למינויו בני ביתו.

(ולא – „שאינו בר מינויו“ וכיו"ב) ממשע, שגם בקטן שיח' גדר המינוי, אלא שכאן הייתה זו אכילת דבר איסור כי מيري היכא ש„לא נינה עליו“ (בפונך).

ועפ"ז לבארה הי' אפשר לומר, שרבינו הוזקן²⁷ סבירא לי' כדברי התוס' רק בוגע לעניין החזינן, שמחמת „חינוך מצוה“ מותר להאכיל קרבן פסח רקן אפילו כשהו מותר לגבינו. אבל האיסור שבזה הוא [לא כדעת התוס', דכיו' ש, שה בית אבות לאו דאורייתא] אסור רקן בכל אופן לאכול מקרבן פסח, אלא כי כאן מيري היכא ש„לא נינה עליו“; אבל אם האב מינחו על פסחו, מותר (ציריך) הקתן לאכול בכרבון הפסח מן התורה (להיותו אחד מבני החבורה).

ולפי זה אין פסק ربינו הוזקן בסתרה לפסק הרמב"ם, כי הרמב"ם מيري (כנ"ל) כשבנינה עליו", משא"כ ربינו הוזקן מيري כשב„לא נינה עליו“. ה. אבל כד דיקת – אין לומר כן (שלפסק רבינו הוזקן יש גדר מינוי בקטן).

שהרי המקור שהתирו להאכיל רקן מקרבן פסח „שלא למינויו“ מצד „חינוך מצוה“ הוא מדברי התוס' הניל. ובשלמא לשיטת התוס' שקטן אינו בגדר מינוי – יש הכרה לומר שהתирו כן מצד „חינוך מצוה“, כדי לישב את

ולביבנו הוזקן הביא את שיטת התוס' להלכה, וזה לשונו²⁸: כל דבר שהוא משומש חינוך מצוה מותר לפסות לו איסור בידים כגון להאכיל פסח בקטן שהגיא לחינוך²⁹ אע"פ שלא נינה עליו ואין הפסח נאכל אלא למינויו אע"כ כיון שמתכוון להchnerו במצוות מותר [ומקור דין זה (מהמגן-אברהם³⁰ שהביאו מהתוס' הניל)].

ולפי הביאורים הניל ברמב"ם נמצא, שפסק רבינו הוזקן (כדעת התוס') הוא בסתרה לפסק הרמב"ם³¹. אבל דוחק לומר כן, שלא מצינו דעה החולקת על הרמב"ם. ומה שנותאי כלי הרמב"ם לא עוררו על זה, מובן³² שפסק הרמב"ם הוא לכולי עולם.

ד. לבארה הי' אפשר לישב ע"פ דיקוק לשון (המגן-אברהם ורבינו הוזקן – מותר לפסות לו איסור בידים כגון להאכיל פסח בקטן . . אע"פ שלא נינה עליו ואין הפסח נאכל אלא למינויו):
מלשון זה, „אע"פ שלא נינה עליו“

(22) בש�"ע או"ח שם"ג ס"ח (ממג"א שם סק"ג).

(23) תיבות אלו אין ב מג"א ויל שאלדה"ז הוספן להציג הנפק"ם בין שיטת התוס' לשיטת הר"ץ כי בטעם שמותר להאכיל ק"פ בקטן ואיז בזה איסור שלא למינויו – אם מותר להאכיל גם בקטן שלא הגיע לחינוך (זהו נוספת על הנפק"ם שבמג"ח שם בחרש ושותה).

(24) או"ח שם סק"ג. וראה לקמן הערכה 27.

(25) ולהעיר מחידושי החת"ס על גלויו הש"ע בש�"ע או"ח שם.

(26) וכידוע הכלל (ראה משנה למלך הל' כלאים פ"ט ה"א) ונכ' שנמננו בשד"ח כלאי הפסקים ס"ו סק"א) שבמקום שנ"כ הרמב"ם לא השיגו עליו ה"ז הוכחה שמסכימים לדבריו.

(27) ועכ"כ במג"א שambilao בשם התוס', שאפ"ל (בדוחק עכ"פ) שבועות ורק להבאי הוכחה מדברי התוס' להדין שמותר לפסות בידים איסור רקן כביש בזה חינוך מצוה (אבל בוגע לא סיל בתוס' כ"א כהר"ז כי' שמלהתיחלה אין בקטן איסור דשלא למינויו).

ב) ועוד יש לומר, שהלשון מתפרשת כפושטה, שהאב לא מינחו; וاع"פ שבכל אופן איינו בגדר מיניו – ה"י מקום לקס"ד וסבירא שיהי" חיוב למנותו מצד חינוך כדי להאכילו בקרבון פסח (זאת בא ריבינו הוקן לשלוול, ש"ע"פ שלא נמננה עליו" מותר להאכילו בקרבון פסח).

והסבירור בזזה: מיד לאחרי הדיון הנ"ל (בוגע לקרבון פסח) ממשיך ריבינו הוקן: "אבל מצוה שלא שיר ביה חינוך דהינו שלא יוכל לעשותה כشيخדל .. אע"פ שהו צורך מצוה מ"מ כיון שכשיגדל יאסר לוrenc גם עכשו אסרו".

ומהאי טעםא יש אומרים³² שבנון דיזן, לאחר שגדול אסרו לאכול מקרבון פסח בלי מינוי, איזי גם היתר מטעם "חינוך מצוה" איינו אלא היכא שאביו מינחו.

[או באופן אחר קצת: ה"י מקום לקס"ד, שאין דוחין את האיסור מן התורה "לسفות לו בידים" מחתמת "חינוך מצוה" (שאינו אלא מדברי סופרים) כי אם דוקא במקומות שפעולות החינוך של האב היא בשילוחות, ובנון

73

... דמותר .. אע"פ שלא ממנה עליו" – והרי לדעת התוטס, כוונת הגמ"ה היא שקטן איינו בגדר מינוי (אם מנאו על פסחו). (32) מ"נ"ח מצוה ז (סוכוף) ועוד – ופרשן בן בתוטס*. אבל במג"א ושו"ע אד"ה ז' מפורש "אע"פ שלא נמננה עליו", שבפשטות הכוונה שאביו לא מנאו*, כבפנים.

*) ולהעיר, שמהה שהמן"ח מביא שם דברי המג"א (בוגע לתק"ש בשบท) משמע לכארה שmorphash כן גם דעת המג"א. וצ"ל שmorphash דברי שהובאו لكمן הערת' .32

הקוישיא (דהתוס) "והאיך מאכיל פסח שלא למיניו"; אבל אם סבירה לנ שמן התורה קTON הוא בגדר מינוי (ואכילת הפסח) – מהכי תיתר לומר דהיכא שהאב לא מינה את בנו על פסחן, יותר לו "לسفות לו בידים" דבר איסור מטעם "חינוך מצוה"?!

ובפרט לפי מה שפסק ריבינו הוקן²⁸ ד"לسفות לו איסור בידים אסור לכל אדם מן התורה" – נמצא שהייתו להאכילו מטעם "חינוך מצוה" – וחינוך הרוי הוא מצוה מדברי סופרים²⁹ – דוחה איסור מן התורה!³⁰

ו. וצריך לומר, שלפי פסק ריבינו הוקן אין דין מינוי לקטן מן התורה. ולשון ריבינו הוקן "אע"פ שלא נמננה עליו" (ולא "שאינו בר מינוי" וכיו"ב) – ציריך לפרש כוונתו:

א) שבלשון "שלא נמננה" כוונתו לומר שהקטן איינו יכול להיות "נמננה עליו"; הינו שאפיילו אם האב מינחו על הפסח, מכל מקום "לא נמננה" – איינו בגדר מינויו³¹.

(28) ש"ע א"ח שם ס"ה. – משא"כ בתוס' פשחיהם הנ"ל לא נאמר דלسفות לו איסור בידים הוא איסור מהת. וראה אנטיקלופדי תלמודית ע' חינוך ס"ב (ע' קצה) ושם.

(29) ש"ע אד"ה ז' שם ס"ב. הל' ת"ת לאד"ה בלחלהן, ושם.

(30) והרי המדובר כאן באיסור שלא למינוי שהוא איסור דאורייתא. וראה דוח' רעלק"א מערכה ח' (ד"ה והשער המלך), יד דוד וט' שהובאו בשטמ"ק פשחים (להר"י גרשוני) על דברי התוטס' שם – שקו"ט אך מותר לسفות איסור מה"ת מושם חינוך דרבנן. וראה מנ"ח שהובאו لكمן הערת' .32

(31) ולהעיר מלהון המג"א שם 'וכ"כ התוט'

נתגיר אה"כ אין צורך להטיף דם בricht³⁸.

ג) מצות ידיעת התורה מתקיימת בדברי התורה שלמד בקטנותו, לפי ש"ע"י לימוד .. יה"י לו ידיעה בגדלות³⁹.

ומהדוגמאות הנ"ל מובן שסבירא זו של הרוגצובי היא ביאור בפני עצמן⁴⁰ על פסק הרמב"ם הנ"ל. ככלומר: מה שכתב "דגם פטור כיון דהפעולה שלו קיימת יפטר אף בזמן שנתחייב", אין זה דוקא במצוות אלו שה תורה ריבתה בפירושו לקטן לדין עשיית המצווה⁴¹ אלא שהוא "פטור" – אינו מחייב (בזה)

– וכמו שעולה מביאורו הראשון של הרוגצובי, שהקטן שיר' לעשיית הפסח מן התורה כי ביכלתו להמנות מן התורה על קרבן פטור בתור אחד מבני החבורה), אלא שבויותו קטן אינו מחייב ("פטור") בזה –

אלא אףלו במצוות אלו שבהן לא מצינו שהקטן שיר' לדין עשיית המצווה – הנה פועלות המצווה שלו בהיותו קטן (פטור), אם היא קיימת (נמשכת), פוטרתו בגדלותו.

74 וכמו ב' הדוגמאות הראשונות

(38) צפען הל' מילה שם ה"ז (ע"ש שמאפרש בן ל' הרמב"ם שם).

(39) ש"ת צפען שם ס"ג.

(40) עוד ביאור בש"ת צפען שם ס"ג, דרhomב"ם א"ר יריב בגדול שלא הביא ב' שערות שאו נעשה גדול למפרע. ע"ש. וצ"ג, כי דוחק הבי' גדול לפרש דמ"ש הרמב"ם קטן סתם א"ר בכ"ג דזקן.

(41) ראה לשונו בהל' נזירות שם (כיוון דאיתיה) במקצת" (ובן נזוד"ד ק"פ) כתוב שם: אע"ג דאו לא הווי חיוב .. כיון דמ"מ יש בו מצווה).

דיזון – כשבולל את הקטן בעשיות הפסח ע"י מינוי כו[ן]

– ועל זה מלמדנו רבינו הוזקן, ש"אע"פ שלא נמנה עלייו" מותר להאכיל לקטן לשם חינוך³³.

וע"פ כל זה הדרא קושיא לדוכתא – איך עולה פסק רבינו הוזקן בקנה אחד עם פסק הרמב"ם?

ז. ויש לומר הביאור בזה, ע"פ הכלל שהוגזיא הרוגצובי³⁴ מפסח הרמב"ם הנ"ל, אשר גם³⁵ פטור (פעולת מצווה הנעשית בשעת הפטור), כיוון דהפעולה שלו קיימת נפטר אף בזמן שנתחייב".

והביא כמה דוגמאות על זה, ומהן:

א) מהבה"ג³⁶ ממשמע שלמאן דאמר שקטן מולד, הוא יוצא ידי מצות פרו ורכבו בנים שנולדו לו בקטנותו³⁷.

ב) איננו יהודי שמל לשם מצווה, אע"פ שלא עשה כן לשם גירות, "אם

(33) והטעם ייל' בכמה אופנים ומהם: (א) מכיוון שהמנוי נעשה ע"י האב, לא שיר' בזה "שמא יסרך בך". (ב) מכיוון דגם אם מנאו אביו לא נעשה מנוי (מה'ה) על הפסח (מכיוון שאין לו דעת) א"י' לחנכו במנוי, ונעה.

(34) היל' תרומות שם. וראה גם צפען הל' מיל' פ"ג ש"ז. ש"ת צפען הנ"ל ס"ח וט"ז. וראה צפען הל' נזירות פ"ב הד"ט (ב, א).

(35) היל' כתובות.

(36) צפען הל' מילה שם. ש"ת צפען שם ס"ח ס"ג. – ומבייא שם (וראה גם בש"ת צפען שם ס"ח סוקק") הפלוגתא בביבמות (סב, א) בגר אם מקיים פור' בנים שנולדו לו בגדותו. אבל ראה טורי אבן לר'ה (כת, א) דבזה אפל' כי ב"ג ישנים ב"שבת". וראה מנ"ח מצווה ש.

נתקיים בו מציאות המציאות ועכוב'⁴² פועלתה – שהרי הקרבן לא הובא לשם הקטן (מאחר שאינו בגדר מיניו).⁴³

יובן בהקדם הביאור בדברי הרוגצובי בנווגע לעשיית הפסח „הפעולה שלו קיימת“, דלאורה:

בשלמא עד לאחר זמן אכילת הפסח – הנה על זה מבאר הרוגצובי⁴⁴ שמצוות עשיית הפסח נשחתת כל זמן האכילה, עד לסתופה [והביא על זה נפק'ם להלכה, שישנם תנאים שבעת האכילה המעכבים את השחיטה, כמו: „ערולות⁴⁵ של זמן אכילת הפסח מעכבות גם לשחיטה“];

וכדמוכחה מהא גופא שהפסח אינו נאכל אלא למניוו (שהמיןוי צrisk להיות לפני שחיתת הפסח⁴⁶), כי שחיתת הפסח ואכילתו הן המשך אחד – „הפסח .. לא בא מתחילה אלא לאכילה⁴⁷“.

אבל מהו המקור לומר שהפעולה שלו (下さいת הפסח) קיימת⁴⁸ לאחר שעבר זמן הפסח ואסור לעשותו ולאכלו, ומותר בחמץ וכו' – והוא קיימת עד לפסח שני (ולכן „אם שחתו עליו על הקטן) בראשון פטור (מפסח שני)?

הנ"ל⁴⁹ – שהקטן אינו במצב פרו ורבי, ועכוב' מילת אינו יהודי, שאינו בגדר מצות מילה כלל – ואעפ' כתוב הרוגצובי (גם) בנדונים אלו „כיוון דהפעולה שלו קיימת נפטר אף בזמן שנתחייב“.

ועד"ז בנדון דידן (קרבן פסה שנשחת על הקטן): אפילו אם נאמר שקטן אינו מן התורה בגדר מיניו (כפסק רבינו הוזקן הנ"ל), מכל מקום, מאחר שמנוחו על הפסח, הינו שנשותף בקרבן הפסח, ומאחר שקרבן הפסח הוא עניין שהפעולה שלו קיימת" (וכדלקמן סעיף חט), הרי זה פטור אותו „בזמן שנתחייב“ (בפסח שני).

ח. אבל לכואורה עדיין דרוש ביאור:

בשלמא בדוגמהו הנ"ל, הרי פועלות המציאות היא מציאות (גשמייה) – בנים, מילה, ידיעת התורה – שיציר ה„פטור“ (הקטן וכיו') ע"י פועלתו;

משא"כ בנדון דידן – קרבן פסה – הרי הקרבן והמצואה הן (לא אכילת הפסח בלבד, כי אם) שחיתת הפסח והקרבתו, ומכיון שמן התורה אין הקטן בגדר מיניו, נמצא שמן התורה לא

(43) כמי מה מועילה בזה מחשבת (ומיניו) האב אם הקטן אינו בגדר מיניו כלל [זבמנ"ח שבהערה 8: „כיוון דעתך" ה' חיב מדרבנן נפטר ע"י אורייתא .. והדברים אורוכים אי דרבנן נעשה ד"ת.“ וראה לקמן הערא⁵⁷].

(44) צפע'ן הל' תרומות שם. וכן בשורת צפע'ן שם ס"ט. ועוד.

(45) לשונו בczפען הל' תרומות שם.

(46) פסחים פט, ט"א.

(47) משנה פטחים עו, ב.

(42) משא"כ הדוגמא דידיעת התורה א"ל כי מכיוון שיש חוב מה"ת על האב ללמד בנו תורה נמצוא שההתורה ריבתה קטן והכניתה אותו בעשיית מצואה זו. וראה שו"ת צפע'ן שם. ובכ"מ. וידועים דברי הツ"צ בס' פטקי דיןיהם של ח' (ח' על הומב"ם בחלתו) ד"שema גם על הקטן (משיכיר) יש חיב (בת"ת) מדאונייתא. וראה בארכה בזה (וכן ביאור דברי הרמב"ם דקמן שחחתו עליו בראשון פטור) לקוש"ח י"ז ע' 233 וAILDR.

פסחו בראשון אינו מחייב בפסח שני, כי פעלות הקרבן (דפסח ראשון) קיימת בידו עד פסח שני.

יו"ד. עפ"ז יובן גם בנווגע לקטן שהגדיל בין פסח ראשון לפסח שני – ובהקדים מה שנתבאר במקום אחר⁵² בארכוה בנווגע לקטן בכלל:

モזה גופא שהתורה מחייבת את האדם במצוות תיכף כשיגדל – בהכרח לומר, שהקטן מחייב למדוד את הלבות המצוות (כגון קריית שמע, תפילין וכיו"ב) קודם שנעשה גדול⁵³. והיינו, שאפילו לולא החיוב דחינוך (שהוא רק מדברי סופרים), והוא ציווי המוטל על האב, מחייב הקטן מצד ציווי התורה להכין את עצמו להמצוות שמתחייב בהן תיכף כשיגדל⁵⁴, שאם לא כן לא יוכל לקימן בגודלו (וע"ז – הקשר מצוה).

ובזה נתבאר שם⁵⁵ גם העניין הנוגע לשקלאיווטריא הידועה⁵⁶ עד קטן שהגדיל בפורים דעררי מוקפות (ט"ו אדר) של שבת, שמקדמין אז את

אם שהתורה נתנה תשולמיין לאדם זה שלא קיים המוצה במנינה.

(52) לק"ש חיז"ע 70. וראה בארכוה שם חיל"ה ע' 61 ואילך (ושם ע' 65 ואילך, נט' עוד אופן בזיה. ע"ש).

(53) יותירה מזה בגין שמותר בת"ת קודם שנתגיר (ואיה הדא"ג מהרש"א שבת לא, א"ד"ה אל". ש"ת רעק"א סמ"א. שד"ח כללים ג, סקנ"ה כו). שם פאת השדה ג' ס"ו סוטק"ה), ויתירה מזה – חיוב, ש"מודיעים אותו בו" (שו"ע יו"ד ס"ר רשות ס"ב).

(54) וכמו קטן שהגדיל בט"ו תשרי שצ"ל ולקחטן משלכם (סוכה כז, ב) וצריך ומוכרה להchein הד"מ בקונטנו.

(55) וראה לקו"ש חיז"ע 69. ושת"ג.

ט. ויש לומר בזה: לאן דאמר פסח שני רgel בפני עצמו (וכן פסק הרמב"ם, כנ"ל בתחלת ס"א) – הרי פסח שני הוא חיוב בפני עצמו, הנמנה במנין המצוות (להרמב"ם⁴⁸) כמצוה בפני עצמה

[ויתירה מזו: לדעת הרמב"ם בספר המצוות שלו⁴⁹ – אףלו "הוזיד בראשון והקריב בשני" חייב ברת, דהיינו שפסח שני (אינו "תשולמיין של הראשון"/ אלא) הוא רgel בפני עצמו, אין הוא פוטרו מחייב הכרת דפסח ראשון] –

מכל מקום, גם לדעה זו, אם הקרבן פסח ראשון הרוי הוא פטור מפסח שני. והסבירו בזה היא כמפורט בקרא, שפסח שני ופסח ראשון עניין אחד; שניהם כשם: פסח – קרבן על יציאת מצרים, שזמננו נמשך מזמן פסח ראשון עד לזמן פסח שני⁵⁰. ולכן עשיית פסח ראשון היא פעללה נשכת (לא רק עד זמן אכילתו, אלא) עד פסח שני.

ולכן, עפ"פ שפסח שני הוא חיוב נפרד מפסח ראשוןו⁵¹, הנה מי שהקריב

(48) בסהמ"ץ ומניין המצוות בריש ס' היד (מ"ע נז'נה). וכן בהכחותה להל' ק"פ. שם פ"ה ה"א.

(49) מ"ע נז. – ואף שבב' היד (הלו' ק"פ פ"ה ה"ב) חזר בה, פ"שו שיש סברא וביאור ליעתו ראשונה בסהמ"ץ שלו. וגם ר"ש" (פסחים צג, א ד"ה תשולמיין דראשון) ס"ל בן (כפי) הצל"ח שם. אבל באור חדש לפסחים שם, דריש" כתוב בן רק לדעת ר"ז ולא לדעת רבי ע"ש. ואכ"מ).

(50) עייג"כ צפע"ג לרמב"ם בתחלתו (א, טע"ב) ומקשו עם שיטת הרמב"ם בטל' היד דהוזיד בראשון ועשה בשני נפטר מכרת. ועפ"פ המבוואר בפניהם אולי ייל ע"ז גם לפמ"ש בסהמ"ץ דלא נפטר). וראה בארכוה לקו"ש חיז"ח ע' 126 ואילך.

(51) משא"כ למ"ד תשולמיין (או תקנתא) דראשון – אין הכרה שהיא פעללה נשכת, כי

אצל הקטן (שהרי ייועשה גדול לפני פסח שני) – לאחר שפסח ראשון ופסח שני הם המשך אחד של זמן אחד (כג"ל ס"ט), על כן בקטן זה ישנו לעניין דפסח ראשוני⁵⁴, בתור הקשר לחיומו בפסח שני.

בגנון אחר קצת: לאחר שפסח ראשון ופסח שני הם עניין אחד כג"ל, ומחויב הוא בפסח שני – חל עליו חיוב עשיית הפסח כבר מתחילת העניין, בפסח ראשון.

ולכן, אע"פ שאין מקום לומר שביכלתו לקיט ממצוות עשיית קרבן פסח בפסח ראשון (בהתוות קטן עדיין) – הרי ע"י ששחטו עליו בראשון, יש בידו ה„פעולה“ (ולא קיום החיוב) דהקרבת הפסח (בתור הקשר לחיומו בפסח שני), ומילא – כיון דהפעולה שלו קיימת נפטר אף בזמן שנתחייב⁵⁵.

(משוחות מוצאי ש"פ צו, אח"ש⁵⁶
ומוצאי ש"פ שניימר – תשל"ט)

(57) ולא רק מטעם חינוך דרבנן (ראה לעיל העורה 43). – וلهעיר ש"פ המבואר בפנים יש לומר ע"ד"י גם בחשקי"ט הידועה בקטן שהגדיל במאצע ימי הספירה (ראה מנ"ח מצוה ש). ובארוכה לקו"ש ח"א ע' 271. ח"ח ע' 55, שטירתו בקטנותו מועילה לו מה'ת לבסיגול. וההער משורת ארץ צבי סי"ז. ואכ"מ.
ועד"ז יש להעיר בעוד שקו"ט כו"ב, לדוגמא בעניינו – קטן שנתגדל בלילה ט"ו אם מועיל המניין בעת קטנותו (ראה מנ"ח מצוה ו ס"ב).

חוב קריית המגילה לי"ד אדר, אבל בנדון זה הרי אז (בי"ד אדר) עודנו קטן; נמצא, שהקטן מקיים את חיומו שמהוויב בו בתור גדול – ומחויב לקרות המגילה!

וע"פ הכלל הנ"ל הרי זה מובן: לאחר שכדי שתהיה בידו קריית המגילה בט"ז מוכחה הוא לקרותה בי"ד, הרי (אע"פ שמחמת יום י"ד נצמו אין מקום לחיבתו בקריאת המגילה, הנה) בקביעות זו חל עליו חיוב גמור (ולא רק מזד חינוך) לקרות את המגילה בי"ד, בתור „הקשר“ לחיומו ביום ט"ג).

וע"פ הנ"ל – קטן מתחייב מזו התורה בעניינים המכשילים אותו לחיומו בגדיות – יש לומר (יתירה מזו⁵⁶) בנדון דידן:

אע"פ שמן התורה אין הקטן שייך כלל לעשיית הפסח – הנה היכא שהגדיל בין פסח ראשון לפסח שני, שאז (בשנה ההיא) ישנו לעניין הפסח

(56) כי בדוגמאות הנ"ל הקטן מוכחה לעשות בקטנותו (דא"פ בא"א). משא"כ בנדו"ד דק"פ (שאפשר להביא פ"ש).
אבל לאידך, בדוגמאות הנ"ל מחייבים את הקטן בעשיית מזווה, משא"כ בנדו"ד שאין המודבר שיש חיוב על הקטן לעשות פ"ר, כ"א רק שהוא בגדר עשיית פסח (ראשון) בקטנותו („אם שחתו עליו“), בתור הקשר לחיומו בפ"ש.

